Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Δελτίο Τύπου

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία: Η Επιτροπή προτείνει κανόνες για καθαρότερο αέρα και νερό

Βρυξέλλες, 26 Οκτωβρίου 2022

Σήμερα η Επιτροπή προτείνει **αυστηρότερους κανόνες για τους ρύπους του ατμοσφαιρικού αέρα, των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων**, καθώς και την **επεξεργασία των αστικών λυμάτων**. Ο καθαρός αέρας και το νερό είναι απαραίτητα για την υγεία των ανθρώπων και των οικοσυστημάτων. Η ατμοσφαιρική ρύπανση από μόνη της ευθύνεται για σχεδόν 300 000 πρόωρους θανάτους στην Ευρώπη κάθε χρόνο· οι προτεινόμενοι νέοι κανόνες θα μειώσουν, σε βάθος δεκαετίας, κατά περισσότερο από 75 % τους θανάτους που συνδέονται με επίπεδα του κύριου ρύπου $PM_{2.5}$ πάνω από τις τιμές που ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Σε ό,τι αφορά τον αέρα και τα ύδατα, όλοι οι **νέοι κανόνες** παρέχουν σαφή **απόδοση των επενδύσεων** χάρη στα οφέλη για την υγεία, την εξοικονόμηση ενέργειας, την παραγωγή τροφίμων, τη βιομηχανία και τη βιοποικιλότητα. Αντλώντας διδάγματα από την ισχύουσα νομοθεσία, η Επιτροπή προτείνει, αφενός, να καταστούν αυστηρότερα τα επιτρεπόμενα επίπεδα ρύπων και, αφετέρου, να βελτιωθεί η εφαρμογή, ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι στόχοι μείωσης της ρύπανσης επιτυγχάνονται συχνότερα στην πράξη. Οι σημερινές προτάσεις αποτελούν σημαντική πρόοδο για τη φιλοδοξία της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για μηδενική ρύπανση, στόχος της οποίας είναι ένα περιβάλλον ελεύθερο από επιβλαβείς ρύπους έως το 2050. Ανταποκρίνονται επίσης σε συγκεκριμένα αιτήματα της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης.

Ο κ. Φρανς **Τίμερμανς**, εκτελεστικός αντιπρόεδρος για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, δήλωσε: *«Η υγεία μας εξαρτάται από το περιβάλλον μας. Ένα ανθυγιεινό περιβάλλον έχει άμεσες και δαπανηρές συνέπειες για την υγεία μας. Κάθε χρόνο εκατοντάδες χιλιάδες Ευρωπαίοι πεθαίνουν πρόωρα και πολλοί άλλοι πάσχουν από καρδιαγγειακές και πνευμονικές νόσους ή καρκίνους που οφείλονται στη ρύπανση. Όσο περισσότερο καθυστερούμε να μειώσουμε αυτή τη ρύπανση, τόσο υψηλότερο είναι το κόστος για την κοινωνία. Έως το 2050, θέλουμε το περιβάλλον μας να είναι απαλλαγμένο από επιβλαβείς ρύπους. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να εντείνουμε τη δράση μας σήμερα. Οι προτάσεις μας για περαιτέρω μείωση της ρύπανσης των υδάτων και του αέρα αποτελούν κρίσιμο κομμάτι αυτού του παζλ.»*

Ο Επίτροπος Περιβάλλοντος, Ωκεανών και Αλιείας κ. Βιργκίνιους **Σινκέβιτσους** προσέθεσε: *«Η ποιότητα του αέρα που αναπνέουμε και του νερού που χρησιμοποιούμε είναι θεμελιώδους σημασίας για τη ζωή μας και το μέλλον των κοινωνιών μας. Οι ρύποι στον αέρα και τα ύδατα βλάπτουν την υγεία μας, την οικονομία μας και το περιβάλλον, πλήττοντας κυρίως τους ευάλωτους. Ως εκ τούτου, είναι καθήκον μας να καθαρίσουμε τον αέρα και το νερό για τις δικές μας και τις μελλοντικές γενιές. Το κόστος της αδράνειας είναι πολύ υψηλότερο από το κόστος της πρόληψης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή ενεργεί τώρα για να εξασφαλίσει συντονισμένη δράση σε ολόκληρη την Ένωση για την καλύτερη αντιμετώπιση της ρύπανσης στην πηγή της — σε τοπικό και διασυνοριακό επίπεδο.»*

Καθαρότερος ατμοσφαιρικός αέρας έως το 2030, στόχος μηδενικής ρύπανσης έως το 2050

Η προτεινόμενη αναθεώρηση των οδηγιών για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα θα καθορίσει **ενδιάμεσα ενωσιακά πρότυπα ποιότητας του αέρα για το 2030**, περισσότερο ευθυγραμμισμένα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, ενώ παράλληλα θα θέσει την ΕΕ σε πορεία επίτευξης **μηδενικής ρύπανσης του αέρα το αργότερο έως το 2050**, σε συνέργεια με τις προσπάθειες για κλιματική ουδετερότητα. Για τον σκοπό αυτό, προτείνουμε την τακτική επανεξέταση των προτύπων ποιότητας του αέρα με σκοπό την επαναξιολόγησή τους σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα επιστημονικά στοιχεία, καθώς και τις κοινωνικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Η ετήσια οριακή τιμή για τον κύριο ρύπο —τα λεπτά αιωρούμενα σωματίδια ($PM_{2.5}$)— προτείνεται να μειωθεί κατά περισσότερο από το ήμισυ.

Η αναθεώρηση θα διασφαλίσει ότι τα άτομα που υφίστανται βλάβες στην υγεία τους από την ατμοσφαιρική ρύπανση έχουν **δικαίωμα αποζημίωσης** σε περίπτωση παραβίασης των κανόνων της ΕΕ για την ποιότητα του αέρα. Θα έχουν επίσης το δικαίωμα να εκπροσωπούνται από μη κυβερνητικές οργανώσεις μέσω **συλλογικών αγωγών αποζημίωσης**. Η πρόταση θα προσφέρει επίσης μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά την **πρόσβαση στη δικαιοσύνη, αποτελεσματικές κυρώσεις** και **καλύτερη**

ενημέρωση του κοινού σχετικά με την ποιότητα του αέρα. Η νέα νομοθεσία θα στηρίξει τις τοπικές αρχές ενισχύοντας τις διατάξεις για την **παρακολούθηση** της ποιότητας του αέρα, τη **μοντελοποίηση** και τα βελτιωμένα **σχέδια για την ποιότητα του αέρα**.

Με τις σημερινές προτάσεις εναποτίθεται στις εθνικές και τοπικές αρχές η ευθύνη να καθορίσουν τα συγκεκριμένα μέτρα που θα λάβουν για την τήρηση των προτύπων. Ταυτόχρονα, οι υφιστάμενες και οι νέες πολιτικές της ΕΕ στους τομείς του περιβάλλοντος, της ενέργειας, των μεταφορών, της γεωργίας, της έρευνας και της καινοτομίας και σε άλλους τομείς θα συμβάλουν σημαντικά, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο ενημερωτικό δελτίο.

Η σημερινή πρόταση θα συμβάλει στην επίτευξη δραματικής βελτίωσης της ποιότητας του αέρα σε όλη την Ευρώπη έως το 2030, με αποτέλεσμα ακαθάριστα ετήσια οφέλη που εκτιμώνται από 42 δισ. έως 121 δισ. EUR το 2030, με κόστος μικρότερο από 6 δισ. EUR ετησίως.

Επίπεδα $PM_{2.5}$ το 2020	**Επίπεδα $PM_{2.5}$ το 2030**
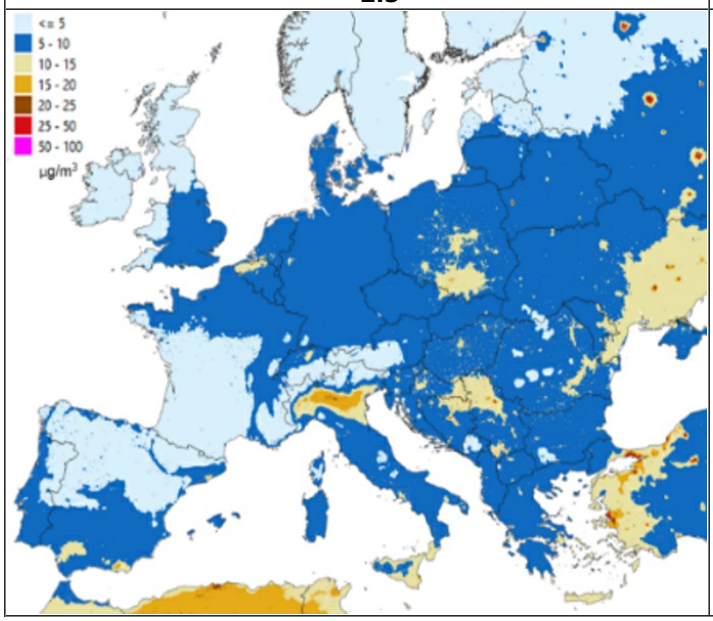	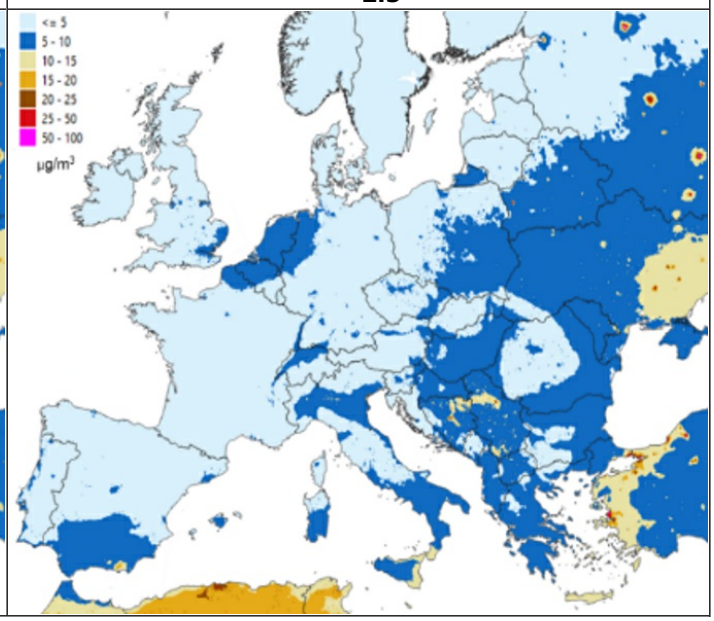

(Κατευθυντήριες γραμμές ΠΟΥ: <5 μg/m³, ετήσια· Πρόταση για το 2030: <10 μg/m³· ισχύουσα οδηγία: <25 μg/m³)[i]

Η ατμοσφαιρική ρύπανση αποτελεί τη μεγαλύτερη περιβαλλοντική απειλή για την υγεία και βασική αιτία χρόνιων νόσων, συμπεριλαμβανομένων των εγκεφαλικών επεισοδίων, του καρκίνου και του διαβήτη. Είναι αναπόφευκτη για όλους τους Ευρωπαίους και επηρεάζει δυσανάλογα τις ευαίσθητες και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Η ατμοσφαιρική ρύπανση βλάπτει επίσης το περιβάλλον προκαλώντας οξίνιση, ευτροφισμό και ζημίες στα δάση, τα οικοσυστήματα και τις καλλιέργειες.

Καλύτερη και οικονομικά αποδοτικότερη επεξεργασία των αστικών λυμάτων

Η αναθεωρημένη οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων θα βοηθήσει τους Ευρωπαίους να επωφεληθούν από **καθαρότερα** ποτάμια, λίμνες, υπόγεια ύδατα και θάλασσες, καθιστώντας παράλληλα την επεξεργασία των λυμάτων πιο **οικονομικά αποδοτική**. Για την καλύτερη δυνατή χρήση των λυμάτων ως πόρου, προτείνεται να επιδιωχθεί η **ενεργειακή ουδετερότητα** του τομέα έως το 2040 και να βελτιωθεί η ποιότητα της ιλύος ώστε να καταστεί δυνατή η μεγαλύτερη επαναχρησιμοποίηση, με θετική συμβολή σε μια πιο κυκλική οικονομία.

Διάφορες βελτιώσεις θα στηρίξουν την προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος. Σε αυτά περιλαμβάνονται υποχρεώσεις ανάκτησης **θρεπτικών συστατικών από τα λύματα**, νέα πρότυπα για τους **μικρορύπους** και νέες απαιτήσεις παρακολούθησης για τα **μικροπλαστικά**. Οι υποχρεώσεις επεξεργασίας των υδάτων θα επεκταθούν σε **μικρότερους δήμους** με 1 000 κατοίκους (από τους 2 000 κατοίκους που ισχύει επί του παρόντος). Για να διευκολυνθεί η διαχείριση των **ισχυρών βροχοπτώσεων**, οι οποίες γίνονται συχνότερες λόγω της κλιματικής αλλαγής, απαιτείται η κατάρτιση ολοκληρωμένων σχεδίων διαχείρισης των υδάτων στις μεγαλύτερες πόλεις. Τέλος, με βάση την εμπειρία από τη νόσο Covid-19, η Επιτροπή προτείνει τη συστηματική **παρακολούθηση των λυμάτων** για διάφορους ιούς, μεταξύ των οποίων και ο **CoV-SARS-19, και για τη μικροβιακή αντοχή**.

Οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίζουν την **πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής** για όλους, ιδίως για τις ευάλωτες και περιθωριοποιημένες ομάδες.

Δεδομένου ότι το 92 % των τοξικών μικρορύπων που εντοπίζονται στα λύματα της ΕΕ προέρχονται από φαρμακευτικά προϊόντα και καλλυντικά, ένα νέο σύστημα **διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού**

θα απαιτεί από τους παραγωγούς να πληρώνουν για το κόστος απομάκρυνσής τους. Αυτό συνάδει με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και θα παράσχει κίνητρα για την έρευνα και την καινοτομία σε προϊόντα απαλλαγμένα από τοξικές ουσίες, ενώ θα καταστήσει δικαιότερη τη χρηματοδότηση της επεξεργασίας λυμάτων.

Ο τομέας των λυμάτων διαθέτει σημαντικό αναξιοποίητο **δυναμικό παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές**, για παράδειγμα από βιοαέριο. Οι χώρες της ΕΕ θα κληθούν να παρακολουθούν τη βιομηχανική ρύπανση στην πηγή της, ώστε να αυξηθούν οι δυνατότητες **επαναχρησιμοποίησης της ιλύος και των επεξεργασμένων λυμάτων**, αποφεύγοντας την απώλεια **πόρων**. Οι κανόνες για την ανάκτηση του φωσφόρου από την ιλύ θα στηρίξουν τη χρήση τους για την παραγωγή **λιπασμάτων**, με θετικό αντίκτυπο στην παραγωγή τροφίμων.

Οι αλλαγές εκτιμάται ότι θα αυξήσουν το κόστος κατά 3,8 % (σε 3,8 δισ. EUR ετησίως το 2040) με στόχο οφέλη άνω των 6,6 δισ. EUR ετησίως, με θετικό λόγο κόστους/οφέλους σε κάθε κράτος μέλος.

Προστασία των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων από νέους ρύπους

Βάσει επικαιροποιημένων επιστημονικών στοιχείων, η Επιτροπή προτείνει την **επικαιροποίηση των καταλόγων των ρύπων των υδάτων** που πρέπει να ελέγχονται αυστηρότερα στα επιφανειακά και στα υπόγεια ύδατα.

Στους καταλόγους θα προστεθούν 25 ουσίες με καλά τεκμηριωμένες προβληματικές επιπτώσεις στη φύση και την ανθρώπινη υγεία. Σε αυτές συγκαταλέγονται:

- οι **PFAS**, μια μεγάλη ομάδα «αιώνιων χημικών προϊόντων (forever chemicals)» που χρησιμοποιούνται, μεταξύ άλλων, σε μαγειρικά σκεύη, ρουχισμό και έπιπλα, αφρό πυρόσβεσης και προϊόντα προσωπικής φροντίδας·
- μια σειρά **φυτοφαρμάκων** και προϊόντων αποδόμησης φυτοφαρμάκων, όπως η **γλυφοσάτη**·
- η **δισφαινόλη Α**, πλαστικοποιητής και συστατικό στις πλαστικές συσκευασίες·
- ορισμένα **φαρμακευτικά προϊόντα** που χρησιμοποιούνται ως παυσίπονα και αντιφλεγμονώδη φάρμακα, καθώς και **αντιβιοτικά**.

Οι ουσίες και τα πρότυπά τους έχουν επιλεγεί με διαφανή και επιστημονικά καθοδηγούμενη διαδικασία.

Επιπλέον, αντλώντας διδάγματα από περιστατικά όπως ο μαζικός θάνατος ψαριών στον **ποταμό Όντερ**, η Επιτροπή προτείνει υποχρεωτικές **προειδοποιήσεις μετά τα συμβάντα** στην κατάντη λεκάνη απορροής ενός ποταμού. Περιλαμβάνονται επίσης βελτιώσεις στην παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων και ευκολότερες μελλοντικές επικαιροποιήσεις του καταλόγου ώστε να συμβαδίζουν με την επιστήμη.

Οι νέοι κανόνες αναγνωρίζουν τις **σωρευτικές ή συνδυασμένες επιπτώσεις των μειγμάτων**, διευρύνοντας έτσι την τρέχουσα εστίαση που δίνεται αποκλειστικά σε μεμονωμένες ουσίες.

Επιπλέον, τα πρότυπα για 16 ρύπους που καλύπτονται ήδη από τους κανόνες, συμπεριλαμβανομένων των βαρέων μετάλλων και των βιομηχανικών χημικών προϊόντων, θα επικαιροποιηθούν (ως επί το πλείστον αυστηρότερα) και θα εξαλειφθούν τέσσερις ρύποι που δεν αποτελούν πλέον απειλή σε επίπεδο ΕΕ.

Επόμενα στάδια

Οι προτάσεις θα εξεταστούν τώρα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας. Μόλις εγκριθούν, θα τεθούν σταδιακά σε ισχύ, με διαφορετικούς στόχους για το 2030, το 2040 και το 2050 — παρέχοντας στη βιομηχανία και τις αρχές χρόνο για να προσαρμοστούν και να επενδύσουν όπου χρειάζεται.

Για περισσότερες πληροφορίες

Ρύποι επιφανειακών και υπόγειων υδάτων:

Ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με τους ρύπους των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων

Ενημερωτικό δελτίο για τους ρύπους των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων

Προτάσεις αναθεώρησης του καταλόγου ρύπων υπόγειων και επιφανειακών υδάτων

Οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων:

Ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με την αναθεώρηση της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων

Ενημερωτικό δελτίο σχετικά με την αναθεώρηση της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων

Πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων

Νομοθεσία της ΕΕ για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα:

Ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με την αναθεώρηση της νομοθεσίας της ΕΕ για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα

Ενημερωτικό δελτίο για την αναθεώρηση της νομοθεσίας της ΕΕ για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα

Πρόταση αναθεώρησης της νομοθεσίας για την ποιότητα του αέρα

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία — Πολιτικές για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα:

Ενημερωτικό δελτίο για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία — Πολιτικές για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα

---

[i] Με βάση τη μοντελοποίηση GAINS. Επισημαίνεται ότι οι χάρτες αυτοί παρουσιάζουν τα συνολικά επίπεδα συγκέντρωσης και περιλαμβάνουν επίσης τη συμβολή φυσικών πηγών όπως ο κονιορτός και το θαλασσινό αλάτι.

IP/22/6278

Αρμόδιοι επικοινωνίας:

Adalbert JAHNZ (+ 32 2 295 31 56)
Daniela STOYCHEVA (+32 2 295 36 64)

Ερωτήσεις του κοινού: Europe Direct τηλεφωνικά 00 800 67 89 10 11 ή με ηλεκτρονικό μήνυμα

Related media

World Car Free day 2020